
Preses de possessió i relleu de càrrecs públics

PID_00244939

Juan de Dios Orozco López

Temps mínim de dedicació recomanat: 1 hora

Índex

Introducció.....	5
1. Actors i simbologia.....	7
2. Formes i fons.....	9
3. Jurament o promesa i acte de presa de possessió, dos actes en un.....	10
4. Opinió personal de l'autor.....	14
Bibliografia.....	15

Introducció

La presa de possessió i els relleus de càrrecs públics són actes protocol·laris que tenen com a finalitat, d'una banda, **acomplir la norma legal** que exigeix determinades formalitats, i de l'altra, **comunicar a la societat el canvi de responsables de determinats nivells** en qualsevol institució pública.

Qualsevol funcionari ha de seguir determinats passos per a prendre possessió del seu càrrec, però és en els nivells superiors de responsabilitat on és d'obligat compliment explicitar davant la societat i la resta d'autoritats les responsabilitats que s'assumeixen. Amb els actes de presa de possessió, **qui promet o jura el seu càrrec es compromet públicament davant la societat i posa de manifest el seu respecte i el seu compromís amb la legalitat vigent.**

En el cas particular d'Espanya, la norma legal que estableix **la fórmula de jurament és el Reial decret 707/1979, de 5 d'abril**, pel qual s'estableix la fórmula de jurament en càrrecs i funcions públiques.

Aquest Reial decret és d'aplicació a tots els càrrecs i per a tots els nivells, i des de la perspectiva de l'autor es va elaborar deliberadament de manera breu per a deixar clar quin aspecte és el **més important de tot en l'acte d'una presa de possessió: l'acció pública de prometre o jurar.**

Val la pena, per la seva escassa longitud, transcriure'l perquè pugueu tenir present la seva senzillesa així com el veritable sentit de la seva redacció:

Reial decret 707/1979, de 5 d'abril, pel qual s'estableix la fórmula de jurament en càrrecs i funcions públiques

Promulgada la Constitució, resulta obligat determinar, d'acord amb la mateixa, la fórmula de jurament o promesa per a la presa de possessió de càrrecs o funcions públiques.

En la seva virtut, a proposta del ministre de la Presidència i amb la deliberació prèvia del Consell de Ministres en la reunió del dia 4 d'abril de 1979,

DISPOSO:

Article primer.

En l'acte de presa de possessió de càrrecs o funcions públiques a l'Administració, qui hagi de donar possessió ha de formular al designat la pregunta següent:

«Jureu o prometeu per la vostra consciència i honor complir fidelment amb les obligacions del càrrec amb lleialtat al rei, i guardar i fer guardar la Constitució com a norma fonamental de l'Estat?»

Aquesta pregunta ha de ser contestada per qui hagi de prendre possessió amb una simple afirmativa.

La fórmula anterior pot ser substituïda pel jurament o promesa prestat personalment per qui pren possessió de complir fidelment les obligacions del càrrec amb lleialtat al rei i de guardar i fer guardar la Constitució com a norma fonamental de l'Estat.

Article segon.

Els vicepresidents, ministres i altres membres del Govern han de prestar davant el rei el jurament o promesa en la forma establerta en l'article anterior, i referir-lo també a l'obligació de mantenir en secret les deliberacions del Consell de Ministres.

Article tercer.

El present Reial decret entra en vigor el mateix dia de la publicació al *Butlletí Oficial de l'Estat*.

Disposició derogatòria.

Queden derogades totes les disposicions que s'oposin a aquest Reial decret, i en particular el Decret 1577/1977, de 4 de juliol.

Madrid, 5 d'abril de 1979.

JOAN CARLES

El ministre de la Presidència,

JOSÉ MANUEL OTERO NOVAS

1. Actors i simbologia

A l'efecte d'aquest manual, ens centrarem en l'estudi de l'organització de l'**acte de jurament o promesa i la presa de possessió dels ministres del Govern d'Espanya** per entendre que, des del punt de vista organitzatiu, protocol·lari i de complexitat, pot ser un exemple vàlid per a altres preses de possessió i relleus d'actors de menor rang.

Com en qualsevol cas en el qual es promet o jura públicament i oficialment acatar normes i complir compromisos, és necessària la presència de diversos actors i elements simbòlics que, respectivament, serveixin de testimonis del que s'esdevé i permetin identificar el marc polític i social de l'activitat oficial que es durà a terme.

D'acord amb això, per a jurar o prometre un càrrec són imprescindibles els actors següents:

El nou ministre: és la persona que jura o promet el càrrec.

Testimonis: persones la presència de les quals representa diferents institucions de l'Estat i de la mateixa societat espanyola. En el cas dels ministres, les més altes autoritats de l'Estat assisteixen a aquest acte. Al ja **president del Govern** l'acompanyen, entre altres, els **presidents del Congrés i del Senat**.

A la imatge, el president del Govern i els presidents del Congrés i el Senat d'Espanya, que, entre d'altres, actuen com a testimonis.

Foto: www.casareal.es

El rei exerceix, des del punt de vista del redactor d'aquests apunts, una funció de testimoni –com el més alt representant de l'Estat– a més de constituir-se com a veritable símbol d'Espanya¹. L'acompanyen sempre el cap, el secretari

⁽¹⁾Vegeu la Constitució espanyola del 1978. Títol II, art. 56.1.

de la seva Casa i el cap del Quart Militar, que no interfereixen, des del punt de vista del protocol, en la normal ordenació dels actors i ocupen un lloc proper al rei.

Notari major del regne: és el **ministre de Justícia** qui ostenta *ex officio* aquest càrrec. Dins dels nous ministres, és el primer que jura o promet el càrrec per a actuar immediatament després com a notari major del regne i aixecar acta del que ha passat.

No hi ha convidats particulars, només càrrecs i altes autoritats de l'Estat, a més del personal auxiliar necessari per al desenvolupament de l'acte.

Pel que fa als **símbols**, amb independència de la figura de SM el rei com a cap d'Estat, es disposa normalment:

- Per als qui trien la fórmula de prometre, un exemplar de la Constitució espanyola del 1978.
- Per als nous ministres que juren, a més, un exemplar de la Sagrada Bíblia i un crucifix.
- A cada ministre, el personal de protocol, fora de càmera, li proporciona la seva particular fórmula de jurament o promesa que diposita entre la Sagrada Bíblia i la Constitució com a guia per a la verbalització de la fórmula.

Nota

Quan el ministre de Justícia entrant jura o promet el seu càrrec actua com a notari el director general dels Registres i el Notariat, que immediatament després cedeix el seu lloc al nou ministre de Justícia.

2. Formes i fons

La missió d'organitzar o dirigir un acte oficial, com ho és el del jurament o promesa, **implica el compliment exacte de la legalitat**. El fons de l'acte requereix el compliment del que determina el **Reial decret 707/1979**, que no especifica els elements simbòlics que hi han d'estar presents. Així doncs, el que és **destacable en el fons** d'aquesta norma és que el protagonista ha de:

1r. "Complir amb les obligacions del càrrec."

2n. "Ser lleial al cap de l'Estat."

3r. "Guardar la Constitució com a norma fonamental de l'Estat."

Pel que fa a la forma, en la qual s'inclouen els elements simbòlics, alguns experts en protocol, d'acord amb l'Estat aconfessional que és Espanya², preferien que els símbols lligats a qualsevol confessió religiosa no estiguessin presents.

⁽²⁾Constitució espanyola del 1978. Títol I, capítol segon, secció 1a., art. 16.3.

⁽³⁾Constitució espanyola del 1978. Títol I, capítol segon, secció 1a., art. 16.1.

Nota de l'autor

Tanmateix, l'autor d'aquest text entén que, en ser l'acte de jurament una opció personal i estar recollida a la Constitució la llibertat religiosa i de culte³, resulta oportú que no es limiti la llibertat individual d'executar aquest acte en la forma i atenent al desig de qui jura. No ens referim en exclusiva a la religió catòlica, sinó a qualsevol altra que la persona que jura professi.

D'aquesta manera l'organitzador d'aquest acte està obligat a explicar les opcions de simbologia que hi ha als qui juren o prometen per a complir la legalitat i atendre la llibertat individual.

Un altre element destacable és la **fórmula** en què es duu a terme el jurament o promesa. En el cas dels ministres d'Espanya, són ells els que verbalitzen la fórmula en lloc de contestar la pregunta inclosa en el Reial decret. A més, afegeixen a la fórmula legal "... **així com mantenir el secret de les deliberacions del Consell de Ministres**", incorporant un compromís més al que determina la norma legal.

Finalment, la presència de la bandera nacional, localitzada en el marc gràfic de la imatge traslladada a la societat, sembla imprescindible. No obstant això, l'ensenyament nacional d'Espanya ho és per mandat de la Constitució i caldria entendre que, estant present un exemplar de la Constitució, no és necessària ni imprescindible –però sí que seria oportuna– la seva presència.

3. Jurament o promesa i acte de presa de possessió, dos actes en un

Tot i considerar només un acte legal anomenat *presa de possessió*, hauríem d'entendre només als efectes protocol·laris que es duen a terme dos actes diferents. En el cas dels ministres del Govern d'Espanya⁴, hem de distingir i diferenciar aquests dos actes i les seves particularitats d'ordre organitzatiu i protocol·lari.

L'acte de jurament o promesa dels nous ministres és molt senzill, se celebra al **Palau de La Zarzuela** i consisteix bàsicament en els passos següents:

- 1) Els testimonis i els nous ministres esperen SM el rei en una sala del Palau de La Zarzuela.
- 2) SM el rei entra a la sala i saluda el president del Govern i les autoritats que l'esperen.
- 3) Es dóna lectura al Reial decret del nomenament dels nous ministres.
- 4) Sobre una taula es disposa un exemplar de la Constitució, a la dreta del nou ministre, i un crucifix i la Sagrada Bíblia a l'esquerra.

Aquesta distribució d'elements és molt important perquè la dreta –el lloc preferent– és ocupada per la Constitució i l'esquerra, pels elements religiosos.

5) **El primer ministre que jura o promet és el ministre de Justícia**, tal com hem descrit anteriorment. **Amb posterioritat** el porten a terme **el/s vicepresident/s** i, a continuació, **els ministres, per ordre de precedència**.

6) El nou ministre s'acosta fins a SM el rei, el saluda respectuosament aturant-s'hi al davant⁵ i s'acosta a la taula per a pronunciar la fórmula:

“Juro/prometo per la meva consciència i honor complir fidelment les obligacions del càrrec de ministre de amb lleialtat al rei i guardar i fer guardar la Constitució com a norma fonamental de l'Estat, així com mantenir en secret les deliberacions del Consell de Ministres.”

7) En acabar el seu jurament o promesa, torna a aturar-se davant de SM el rei, el saluda respectuosament i torna al seu lloc inicial.

⁽⁴⁾ Podeu consultar el *Butlletí Oficial de l'Estat* en el qual es nomenen els nous ministres de la XII legislatura d'Espanya en aquest enllaç: <https://www.boe.es/boe/dias/2016/11/04/index.php?d=267&s=2>

Vegeu també

Vegeu també

Convé que, després de la lectura del mòdul, visualitzeu l'acte en aquest enllaç: http://www.casareal.es/ES/ArchivoMultimedia/Paginas/archivo-multimedia_archivos-vidEOS-detalle.aspx?data=1643

⁽⁵⁾ La inclinació de cap és potestativa del nou ministre.

El primer nou ministre a jurar o prometre és el de Justícia. A la seva esquerra, en primer pla, es troba el director general dels Registres i el Notariat.

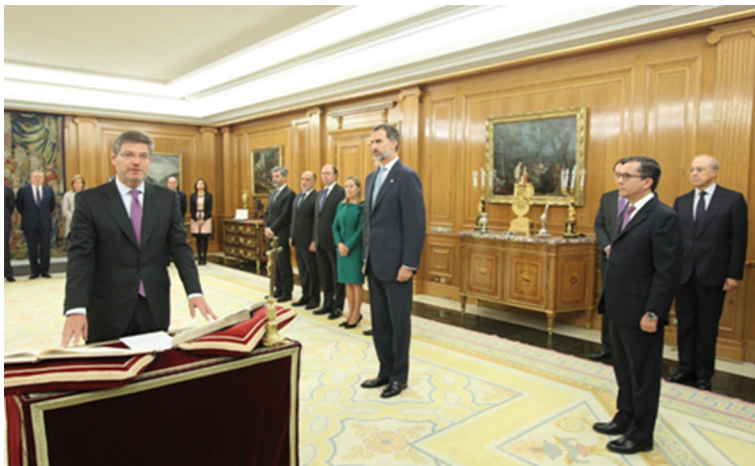

Foto: www.casareal.es

8) Finalitzat l'acte de jurament o promesa de tots els nous ministres, SM el rei ocupa un lloc cèntric a la sala i els ministres passen a saludar-lo personalment, per l'ordre de precedències.

9) L'últim moment important és el de la **fotografia de família**, que explicita gràficament els que componen el nou Govern d'Espanya.

L'acte culmina amb la fotografia de família, en la qual cada ministre ocupa el lloc determinat d'acord amb l'ordre de publicació al *Butlletí Oficial de l'Estat*.

Foto: www.casareal.es

Descrit l'acte de promesa o jurament, cal fer el mateix amb l'acte de **presa de possessió**⁶, que es porta a terme a les instal·lacions del ministeri respectiu. Com que tots els ministres no poden assistir a cada un dels actes de presa de possessió, es distribueix la seva presència en els diferents ministeris perquè en tots i cadascun hi hagi una representació del nou Gabinet ministerial.

Aquest acte és **més social i mediàtic que oficial** i els ministres s'hi desitgen la millor de les sorts i expressen els seus bons desitjos.

⁶Podeu visualitzar part dels relleus ministerials en aquest enllaç: <http://atres.red/qifuj>

Les seves breus intervencions no solen tenir matisos polítics i el relleu es materialitza amb l'**intercanvi de carteres**, que simbolitzen el ministeri que es relleva.

La descripció del relleu ministerial quedaria així:

- 1) Bàsicament l'acte té com a personatges destacats els ministres entrant i sortint, als quals acompanyen altres ministres, autoritats del mateix ministeri així com convidats del ministre entrant.
- 2) Es dóna lectura al nomenament del nou ministre.
- 3) El ministre sortint ofereix un petit discurs.
- 4) El ministre entrant dicta el seu discurs.
- 5) El ministre sortint lliura literalment "la cartera ministerial" al ministre entrant.
- 6) Salutació final.

Un cas particular és la presa de possessió d'un ministre que ocupa una **cartera ministerial de nova creació**. Atès que no existeix ministre rellevat, la cartera és lliurada per un ministre que ja ha pres possessió de les seves responsabilitats.

El ministre De Guindos lliura la cartera ministerial de nova creació al ministre Nadal.

Foto: www.agenttravel.es

Els símbols, ordenament i procés és gairebé el mateix en tots els ministeris, excepte en el Ministeri de Defensa, en què el nou ministre, a més, passa revista a les tropes i rep els honors d'ordenança que ja hem descrit en anteriors capítols.

La nova ministra de Defensa, María Dolores de Cospedal, passa revista a la tropa en l'acte de la seva presa de possessió.

Foto: www.lqtdefensa.es

4. Opinió personal de l'autor

Malgrat el que està legalment dictaminat, a Espanya s'han observat multitud de maneres de jurar o prometre que s'adaptaven més al gust i a la ideologia política personal que al determinat per la norma legal.

En alguns casos han estat qüestionats per la societat, i fins i tot, la particular manera d'executar el jurament o la promesa s'ha denunciat davant els tribunals per a dilucidar si era legal.

Respecte a això, amb independència de la seva validesa legal i des del punt de vista del protocol, segons l'autor d'aquests materials, qui no s'adapta a la norma legal es declara a si mateix com un ésser oposat al civisme⁷, que és qualitat desitjable i exigible a tot càrrec públic.

⁽⁷⁾"Comportament respectuós del ciutadà amb les normes de convivència pública" (*Diccionario de la Real Academia Española*).

Tan important és aquest acte i la manera d'executar-lo que, en determinats països, l'equivocació en la formulació exacta de jurament o promesa ha portat a repetir-lo davant el temor que, des del punt de vista legal, fos reprotxable.

És el cas del que li va passar a Barack Obama en la seva segona legislatura. Durant la cerimònia de jurament, que va poder ser vista per desenes de milions d'espectadors, es va produir un error en alterar una frase del text constitucional. Per precaució, l'endemà Obama va tornar a jurar davant del jutge Roberts.

Moment en què el jutge Roberts torna a prendre jurament al president Obama per no haver-se cenyit a la literalitat del text legal.

Foto: Pete Souza.

Bibliografia

Constitució espanyola del 1978.

Orozco López, Juan de Dios (2016). *Protocolo para la organización de actos oficiales y empresariales*. Antequera: IC Editorial.

Reial decret 707/1979, de 5 d'abril, pel qual s'estableix la fórmula de jurament en càrrecs i funcions públiques.

Reial decret 2099/1983, de 4 d'agost, pel qual s'aprova l'ordenació general de precedències a l'Estat.

Webgrafia

www.agenttravel.es

www.boe.es

www.casareal.es

www.elpais.com

www.lasexta.com

www.lqtdefensa.es

www.protocol.es

www.rae.es

